

Tor Wilhelmsson

Tor Wilhelmsson var 15 år 1918 och bodde i Helsingfors. Tor skrev in sig i skyddskåren i slutskedet av kriget. Han arbetade som vakt i fånglägret på Sveaborg. Pappan i Tors familj var kringresande postiljon och sympatiserade med de vita. Mamman var hemma med familjens sju barn och väntade tvillingar. Tors mamma dog sommaren 1918, i samband med att hon födde sina tvillingflickor. Flickorna överlevde och Tors pappa blev änklings med nio barn. Tor insjuknade i en lungsjukdom 1920 och dog 1921, endast 18 år gammal. Arkivmaterialet finns i SLS arkiv (SLSA 886). Renskrift. CC-BY SA.

Helsinkiläinen Tor Wilhelmsson oli 15-vuotias vuonna 1918. Tor liittyi suojeluskuntaan sodan loppuvaiheessa. Hän toimi vartijana Suomenlinnan vankileirillä. Torin isä oli matkapostiljooni ja valkoisten kannattaja. Äiti oli kotona perheen seitsemän lapsen kanssa ja odotti kaksosia. Torin äiti kuoli kesällä 1918 kaksostyttöjen synnytykseen. Tytöt selvisivät hengissä, ja Torin isästä tuli leski ja yhdeksän lapsen isä. Tor sairastui keuhkotautiin vuonna 1920 ja kuoli vuonna 1921 vain 18-vuotiaana. Aineisto on SLS:n arkistossa (SLSA 886). Puhtaaksikirjoitus. CC-BY SA.

Dagbok

Söndagen den 3 mars. Följde pappa till station. Han reste till Nummela. Var hela dagen tillsammans med Erik Limnell. På kvällen voro vi på bio.

Onsdagen den 3 april. I dag har halva veckan gått och ännu är det icke ~~andra~~ ~~förhållanden~~ slut på de rödas våld. Redan i lördags sade man att tyskarna landstigit och att man kunde hoppas på bättring. Åter i dag berättar man igen sådant i S staden. Mamma var ~~nämigen~~ till läkaren och han sade att tyskarna någonstades vid Hangö landsatt stora massor. Pappa blir troligen utan tjänst nu tills lagliga regeringen återkommer. Vi trodde att han skulle bli utan lön, men doktorn sade att den nog utbetalas. Få se hur det går med skolorna, männe undervisningen ännu kan återupptagas denna termin. Jag tänkte avgå i år, men ännu kan man inte avgöra något. Just nu rusar en tysk flygmaskin fram över mig. Den har god fart och flyger mycket lågt. För närvarande äro de icke så sällsynta och troligt är att de komma att spela en stor roll i inbördeskriget.

Fredagen den 5 april. De äro märkvärdiga dessa rödgardister. Pappa tänkte avgå avhålla sig från tjänstgöring tills fred åter råder, men då han hade oavslutade affärer i Hyvinge ville han göra ännu en resa. Jo vackert, postförmännen förklarade att om han ville göra en resa, måste han även resa hela denna månad. Men lönen utbetalas icke såsom förut i förskott, utan först vid månadens slut. ~~Det vill säga~~ Om han tecknar under ett plakat som "postrådet" undertecknat får han nog lön. Innehållet förefaller visserligen oskyldigt, men vem vet vad som ligger bakom det. – "Postrådet" tycks redan känna sig osäkert. Ett av rådena lär ha yttrat sig sålunda Ja nog ser ni gärna att Mannerheim lägger snaran om halsen på oss, men då vi valdes var det ingen som protesterade. Men han fick ett gott svar. Jo, men hur gick det till vid valet. När Lampenius (en postiljon) vågade yttra sig emot saken, bad ni honom betänka att det fanns bajonetter utanför?

I morgon är det pappas och min födelsedag. Det är även kejsar Vilhelms. Få se om icke tyskarna göra storverk i morgon, för att glädja honom. Engelsmännen ha redan sprängt flere båtar i luften för att tyskarna icke skall få dem.

Söndagen den 7 april. Ännu har avgörandet icke stått, ehuru vi väntat det i snart en veckas tid. På kvällen då man lagt sig har man tänkt, Ja, få se om det nu i natt smäller, men på morgonen har det varit precis lika som dagen förut. – Märkvärdiga förhållanden som vi leva i. I dag sade en rödgardist att: "staten beslagtar allt vad den behöver. Och Erik Limnell fick avstå från sin kikare. Ett tyskt aeroplan svävade i dag en hel timme över staden utan att ett skott lossades mot det. Ryssarna släpa som bäst ut sina båtar från hamnen de tänka antagligen spränga dem i luften, liksom de engelska båtarna.

Måndagen den 6:e maj. Det g ha gått är nu en hel månad, sedan jag sist gjorde anteckningar. Stora och märkvärdiga händelser hava inträffat under denna tid. De rödas ok är avkastat och Finland är åter fritt. Mina äventyr under denna tid äro i korthet följande. Fredagen den tolfte på morgonen inskrevo jag mig i en av skyddskårens Röda kors avdelningar och gjorde var genast vakt från 9-12. På hemvägen kl. 12 gick jag förbi Gardes kasern och såg beväpnade rödgardister springa neråt havshamnen till. Jag skyndade efter och då hörde förbi ~~passeran~~ gående säga att de röda belägrade ett hus på Petersgatan. Jag skyndade närmare ~~hemåt~~ Då jag kom närmare ~~och~~ såg då jag rödgardister stå längs väggarna med gevären riktade upp mot fönstren. Hastigt sprang jag in på gården och hem. Först åt jag frukost och gick sedan in i "hörnrummet" för att därifrån se vad de företogo sig. Då och då hördes något enstaka skott från Petersgatan. Så bäst det är höres en kulsprutas smattrande på samma håll. Men så höres en smäll och det är slut på den

musiken. Det var en pansarbil, som en oförvägen skyddskårist gjort slut på. Plötsligt få rödgardisterna bråttom. Ja, så brått hava de att de glömma gevären efter sig. I hörnet av Fabriksgatan stanna de åter och en modigare av dem springer ner tillbaka efter några av de kvarglömda gevären. Småningom draga de sig allt mer och mer tillbaks och så på eftermiddagen höres plötsligt ett ihållande hurra och de nyss så folktoma gatorna är fulla av glada människor. Den ena hopen stiliga skyddskårister efter den andra tågar förbi och allt är liv och glädje. Ute på havet synas tyska krigsfartyg majestätiskt flyta. ~~in nåt~~ Det blir kväll och vi bege oss till vila. Klockan två på morgonen väcker pappa mig emedan jag skall på nattvakt. Erik Limnell och jag hava vakt tillsammans. Vi spatsera omkring huset ~~och vår~~ eller äro vi inne på gården. Vid Från sportplanen syntes skenet på himlen av Åbokaserns brand. Halv 4 Fyra tiden på morgonen bliva vi avlösta och gå på nytt till kojs. Följande dag gå Erik och jag omkring litet över allt och åse skjutandet. Men då kvällen kommer och vi ännu icke erhållit något bud från "röda korset" besluta vi skriva in oss i skyddskåren, resonnerande sålunda: "Det är roligare att göra hål än att lappa sådana." Vi begynna strax vårt arbete och äro så gott som hela natten på vakt och likaså följande dag. På detta vis har tiden sedan gått med omväxlande ledig tid och vakt, tills i dag för två veckor sedan då jag flyttade till Sveaborg fångläger, där jag sedan dess varit på vakt om dagen och hemma på om natten. Som lön har jag fått 20 mk om dagen samt mat. Några dagar före jag flyttades ingick Erik i jägarbrigaden.

Tisdagen den 7 maj. Åter har en dag gått till ända och kvällen kommit. Den "fyrkantiga triangeln" som vi på skämt kallat oss är upplöst och vi hava fått nya pojkar till vårt vaktställe. I dag har det därför varit tråkigt på ~~vår~~ Sveaborg. Jag har funderat hit och dit och beslutit att om pappa och mamma ingenting ha emot det fara till landet. Helst till Pörtom, men om det är omöjligt, så till Vichtis. Visserligen är den stora lönen bra att ha, men maten på landet är i alla fall bättre. För närvarande är jag sysselsatt att skaffa mig kläder till sommaren. Måtte jag nu få så stor lön att jag kan betala allt och dessutom resan till landet. Krut torde stå högt i pris, så om jag kunde sälja några kg av det jag har så finge jag nog litet till ett och varje. I dag hade en tysk soldat en förnicklad liten revolver till salu för 50 mark, vilket är billigt. Hade jag haft pengar skulle jag säkert köpt den.

Torsdagen den 11 juli 1918. Där är i dag en sorgedag. Mamma dog kl. ½ 4 i morse. Hon födde två flickor Valborg Maria och Eva Elisabet och hennes krafter voro för svaga. Hon gav sitt liv för dem.

Simmning

Simning

50 mtr krawl 14 augusti 48,8 s

” ” 17 ” 48,0 sek.

” ” 20 ” 47,8 sek.

100 mtr bröstsim. 21 ” 1,51,3 min

” ” 23 ” 1,51,2 min

Bröstsimning

21 augusti

25 mtr	50 mtr	75 mtr	100 mtr
24,2 sek.	52,5 sek	1,21 min	1,51,3 min

1sta 25 mtrn 24,2 sek

2dra ” ” 28,3 ” $28,3-24,2=4,1$

3dje ” ” 28,5 ” $28,5-28,3=0,2$

4de ” ” 30,3 ” $30,3-28,5=1,8$

24 augusti 1918 tävling

100 mtr br.s. 1,48,8 sek.

Onsdagen den 21 augusti.

I dag morse blev jag riktigt förvånad då jag först fick ett postpaket innehållande nycklar och strax därpå ett rekommenderat brev innehållande 50 mk samt ett brev från ”farbror Wiktor”. I detta ber han mig taga ut saker åt honom från fraktgodsstationen. Dessa skall jag sedan föra till hans lokal Annegatan 14. Med penningarna skall jag betala hästen från station, men resten för jag behålla. På kvällen var jag till Uno och han förhörde mig i geometri, han tyckte att jag nog kunde den ganska bra. Så spelade han litet på fiol och han har uppnått en ganska stor skicklighet i fiolspelning.

Torsdagen den 22 augusti

I dag på morgonen hade jag mycket post, mest tidningar. Jag har nämligen sedan den 1^{sta} juli varit anställd vid posten. Få se när villkorsförhöret blir, det har ännu icke varit något tillkännagivande i tidningen. Tyskarna lära väl icke hava icke ännu utrymt skolan, så få se när den öppnas i höst.

Söndagen den 25 augusti.

I dag deltog jag för första gången offentligt i en tävling. Det gällde 100 mtr bröstsimning. Jag blev fjärde man med tiden 1,48,8 sek. Erik blev tredje man med tiden 1.45,4. Han hade långt försprång i dag. Första gången då vi simmade på tid voro vi nästan jämspelta. Jag kom omkring 1 sekund tidigare. Andra gången vi simmade hade han 1 sekunds vinst.

Fredagen den 30 augusti.

Idag skickade farbror Viktor 100 :- för samma ändamål , som sist. Denna gång per postanvisning.

Nu skall jag åter byta plats. jag slutade i dag på med brevbäringen. I morgon vecka äger vilkors förhöret rum. Om jag då klarar mig söker jag mig genast in vid dockan eller järnvägsverkstaden som praktikant.

I går kväll var jag på K.F.U.M. De hava nyligen flyttat, så jag hjälpte till

vid ordnandet av sakerna. En gång hava de väl fått passlig lokal. Vi kunna leka och ragassa hur som helst, det stör ingen. Vad utrymmet beträffar är ganska trångt det knappt. Men Y. A. reder väl sig åtminståne, om mötena icke äro talrikare besökta, än i sista vintras var fallet.

Lördagen 5/okt. 18

Det tycks riktigt gå tvärt emot vad jag besluter. I stället för att praktisera och utföra tungt arbete, sitter jag nu på skolbänken. Pappa lovade betala 10 mk i mån år mig, ifall jag fortsätter satte. Det var naturligtvis på mitt förslag. Utan detta löfte om fickpengar, hade jag nog inte fortsatt. Läsningen går med annan fart i år. Delvis är det nya lärare och ämnen också har jag blivit flyttad till första bänkraden mitt framför läraren. Jag har tänkt per korrespondens från i något Norens korrespondans institut i

Malmö. Det blir väl billigare än att ta här och så får man göra det när man vill. Man blir mindre bunden på det viset.

I kväll skall jag för första gången på konvent. Det skall väljas mellan om röd-gula och eller vit-blå färgerna skola användas vid konventets baler.

Söndagen den 6 okt.

Vi hade det väldigt trevligt i går på konventet. En häftig och livlig diskussion om färgerna försiggick. Majoriteten av styrelsen sade sig icke kunna kvarstå, om icke deras beslut, att de blåvita färgerna skulle användas, ginge igenom. De ansågo det som ett misstroende votum om icke konventet godkände deras beslut. Många utmärkte sig med sina träffande andraganden. I främsta rummet 1sta ledamoten i styrelsen Ragnar Granit, som livligt försvarade de gulröda färgerna. Paatero höll ett rakt på sak gående tal, för samma åsikt. Efter cirka en timmes diskussion skreds till omröstning. Därvid segrade naturligtvis de gul-röda färgerna med 43 röster mot 12 är ju övertygande. Efter någon diskusion försonades även styrelsen, så vi behöva icke skrida till nyval. En paus hölls. Därefter upplästes tidningen "Strictus" Den innehöll många intressanta bitar om lärarna och även annat. En kvart före tio avslutades mötet.

Onsdagen den 30 okt.

Det har varit en sorglig tid i en vecka har jag nu legat sjuk. sjuk Redan en vecka därförinnan kände jag mig skral. Blir tråkigt att ligga så länge. Skulle gärna börja i skolan på nytt nu redan. Och så skulle det vara roligt att få laga skåpet som jag håller på med färdigt. Och många andra saker dessutom skulle man gärna vilja sköta om litet. I synnerhet borde jag gå till K.F.U.M. Jag har icke varit där på två veckor. Årsmötet skulle hållas i fredags för en vecka sedan. Det skulle vara roligt att få reda på huru valen utföllo. Mätte jag nu snart bliva frisk, så att jag slipper ut och vädra mig litet.

Fredagen den 6 december

Mera än en månad har svunnit hän sedan jag sist skrev. Och nu först börjar sjukdomen giva efter. Det har varit långa veckor. I dag då jag åter var till läkaren sade han att det nu ändast var en liten fläck kvar som var inflammerad. Jag har nämligen haft vatten i lungan. Sedan, då vattnet gick bort blev lungan inflammerad.

Nu först börjar det som sagt gå över. Hästesko gav mig tillåtelse att gå ut nu så att jag åtminstone slipper ut och köpa julklappar.

Det blir svårt att åter begynna skolan då man blivit så långt efter. Jag måste väl nu under julen läsa flitigt för att komma upp från klassen.

Pappa är rest till Pörtom nu. Han kommer hem i måndag eller tisdag. Måtte han nu komma lyckligt hem och hava mycket mat med sig.

Få se hurudan julen blir i år. Från livsmedelsmyndigheternas sida lär vi väl icke ha så mycket att hoppas. Det talas om risgryn till julen, men kanske går det lika med dem som med sockret som endel tidningar talade om. Notiserna säga nu att åtminstone vad Helsingfors vidkommer ingen utdelning kan äga rum. Men man får väl vara nöjd med mindre och göra det så festligt som möjligt med de medel som stå en till buds.

Fredagen den 20 decemb.

I dag hade vi avslutning i skolan. Det var första gången på några år som vi hade det litet festligt. Gymnastik uppträde, och körsång och deklamation. 2 dagar har jag varit i skolan efter censuren så det blev inte något betyg för mig.

Det är svårt att köpa julklappar i år. Jag har ännu icke hittat på något åt Gerda och Bertel.

Få se om icke Kristina förstör julglädjen för oss i år. Hon är så sur och ogin de här dagarna så det är fasligt. Skäller dagen i ända gör hon. I synnerhet är Gerda utsatt för hennes glåpord. Det värsta är att pappa ingenting säger åt henne. Han är ju icke mycket hemma heller, men nog kan han ändå ana hur det står till.

Söndagen den 22 dec.

I dag känner jag mig icke riktigt kry. Jag beslöt därför i morse att icke gå ut. Men då Erik bad mig komma med till Lind för att avlägga III~~dje~~ klass provet i scouting så gick jag i alla fall. I fredag blir jag utnämnd offentligt.

Måndagen den 23 dec.

Det är svårt i år att få julklappar. Man behöver mycket pengar för att kunna köpa något. Gerda och Bertel är det svårast att få åt. Jag köpte ett rit block åt Bertel.

Tisdagen 24 decemb.

Vi tänkte bli utan julgran i år, men pappa fick en i går på en station. På morgonen i dag voro vi mycket belåtna, då vi hörde det. Då jag icke visste någon annan råd skickade jag Greta att köpa julklappar åt Gerda och Bertel. Jag tyckte att Bertel borde få någonting att glädja sig åt, ritblocket behöver han nämligen i skolan. Hon köpte en bok åt dem var.

Onsdagen den 25 dec.

Vi väntade i går tills pappa kom, innan vi började äta. Han kom redan kl. 10 t 20 m. Vi åt oss proppmätta. Sedan fick vi julklappar. Alla voro nöjda i år med sina. Jag fick 12 stycken. En halsduk, 2 skjortor, 2 böcker: Svallvågor av E. Hornborg och Fältskärns berättelser, en kravatt, skrivpapper, noter block, frimärken, skjortknappar och 3 mk av pappa. Först kl 12–1/2 1 lade vi oss.

I dag stego jag upp kl. 9. Kl. 1/2 1 gick pappa, Bertel, Per Erik och jag i Betania kyrkan. För övrigt har jag varit inne hela dagen.

Fredagen den 27 december

Idag hade vi scoututnämning kl. 9. 11 nya 3dje klassare och 3 2ndra klassare. Jag blev då igen IIIje klassscout och utnämndes också till korporal. Jag tillhör H-fors' Riddargossar 3:dje kolonn 1sta patrull. 1sta kol.:s hövding utnämnde oss. Patrullmöte beslöto vi hava i söndag kl. 6. Hela friskaran har utfärd i onsdag.